

[Erling Olsen]

klart, hvad det egentlig er, der har ligget os i socialdemokratiet på sinde.

Vi har taget udgangspunkt i, at den nuværende uddannelsesstøtte ikke er til at leve af, medens man studerer, og at den ikke er til at leve med, når man er færdig. Man bliver økonomisk invalideret, systemet er stift og bureaukratisk, og derfor har vi brug for en systemændring.

Vi har også taget udgangspunkt i, at en sådan systemændring ikke kan afvente et folketingsvalg, og derfor må der lægges nogle bånd på en sådan ændring af rent statsfinansielle grunde. Det må man acceptere, det er arbejdsvilkårene i dette folketing. Skal man gennemføre en systemændring, må den være statsfinansielt neutral. Det har vi tilstræbt. Vi kan diskutere, om det er nået; vi har diskuteret enkelthederne, men det var hensigten.

Derimod har det ikke været hensigten at gøre systemændringen ressourcemæssigt, efterspørgselsmæssigt neutral, sådan som undervisningsministeren udtrykte det. Det hænger sammen med, at vi mener, at uddannelse er en investering. Ligesom vi for øjeblikket ser regeringen bortforklare det ret store betalingsbalanceunderskud med, at det er gået til investeringsgoder, maskiner, vil vi sige: all right, hvis den gennemsnitlige 10 pct.s forøgelse af de uddannelsessøgendes ressourcer, der ligger i forslaget – det er virkningerne gennemsnitligt – går til at investere i uddannelse, så får vi en bedre udnyttelse af vort uddannelsessystem i øvrigt, og vi får en bedre fremtid ved at investere ikke bare i realkapital, men også i mennesker.

Derfor erkender vi blankt, at det er statsfinansielt neutralt, men at det ikke er ressourcemæssigt neutralt, men det accepterer vi, fordi det er en investering. Hvis man vil lave en forøgelse af uddannelsesstøtten – nå, nu skal vi holde os fra det polemiske, men altså hvis man vil gå på jagt hos andre befolkningsgrupper efter pengene, så er det ikke så godt. Jeg tror, at vi i stedet for skal betragte det som en investering.

Men all right, der er altså de bånd på det, vi må have af statsfinansielle grunde. Men vi har forsøgt at lave båndene sådan, at de ikke ødelægger systemet. Det vil sige, at hvis man senere hen skulle ønske – hvad vi meget gerne ser – at give en større del af den samlede uddannelsesløn eller at give den i længere tid end 2 år eller, hvad vi også meget gerne ser,

helt afskaffe forældreafhængigheden også i ungdomsuddannelserne, kan man gøre det, for systemet er der. De bånd, der er lagt på, er udelukkende lagt på af statsfinansielle hensyn. Det har sådan været det overordnede.

Hvad har så været de ledende synspunkter for os? Det har været, at uddannelse er et arbejde, og for sit arbejde skal man ikke have stipendier eller lån, man skal have løn.

Vi har videre sagt: ja men uddannelsessøgende er selvstændige mennesker. Derfor skal forældreafhængigheden afskaffes, i hvert fald for de videregående uddannelser, og så snart der er statsfinansiell mulighed for det også for ungdomsuddannelserne.

Vi har sagt, at lønnen skal være til at leve af, og vi har taget udgangspunkt i lærlingelønnen, ikke i beregninger over, hvad man egentlig burde have. Vi kan ikke se, at det store flertal af de uddannelsessøgende får en forringelse ved vores system. Vi har regnet meget på det og mener, at det i snit vil være en 10 pct.s forbedring.

Men der er én gruppe, der faktisk får en forringelse, og det er dem, der i dag har en maksimal arbejdsindtægt på 50.000 kr. og et lån på 40.000 kr. De mennesker er i virkeligheden stillet, som om de havde en arbejdsindtægt på 130.000 kr., for de betaler kun skat af de 50.000 kr., mens de 40.000 kr., de har i lån, er skattefri. Dermed er de stillet, som om de havde 130.000 kr. i arbejdsindkomst. De får straffen i form af, at de senere hen i livet får en vældig afdragsbyrde, fordi lånene m.v. hober sig op.

Det næste er, at man skal kunne leve med det efter endt uddannelse, og derfor begynder vi først at lønafkorte efter de 104.000 kr., efter dagpengenes maksimumbeløb. I øvrigt er der skattefrihed for den indtægt, der går til lønafkortning, for der er jo betalt skat af det tidligere, nemlig dengang man fik det som forskudsløn. Selv om man betragter lønafkortningen som en art skat, har vi svært ved at nå op på en marginalskat, der er højere end 75 pct.

Men o.k., alle disse ting vil vi drøfte i udvalget. Lad os springe detaljerne over her. Vi har i øvrigt sagt, at det skal være menneskevenligt og papirløst. Der er en hel masse teknik i det. Lad os også drøfte det i udvalget.

Endelig er der som noget meget væsentligt en speciel ting i det, nemlig at når vi indfø-